

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 389/2010-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. októbra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. O. M., S., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 4 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 198/1996 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. O. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júla 2010 doručená sťažnosť JUDr. O. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 4 ods. 2 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 198/1996.

2. Sťažovateľ v sťažnosti odôvodňuje porušenie označených práv tým, že okresný súd spôsobil prieťahy v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 198/1996 týkajúcom sa obvineného J. L., ktorému bol sťažovateľ ako advokát 12. júla 1996 ustanovený za obhajcu. Okresný súd na vlastnú žiadosť sťažovateľa zrušil 7. februára 1997 jeho ustanovenie za obhajcu v tejto trestnej veci. Sťažovateľ predložil okresnému súdu 3. marca 1997 faktúru – návrh na priznanie trov obhajoby v sume 2 420 Sk. Podľa sťažovateľa okresný súd porušil jeho práva, pretože až do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo sťažovateľovi doručené uznesenie okresného súdu o priznaní odmeny za obhajobu obvineného. Sťažovateľ v sťažnosti namietal aj porušenie práva podľa čl. 4 ods. 2 dohovoru. Ústavný súd z obsahu sťažnosti usúdil, že sťažovateľ považoval výkon obhajoby ako ustanovený obhajca ex offo za výkon nútenej alebo povinnej práce.

3. Sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby o jeho sťažnosti takto rozhodol:

„1. Základné právo JUDr. O. M. garantované v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 4 ods. 2 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní Okresného súdu v Poprade sp. zn. 2 T 198/96 bolo porušené.

2. Okresnému súdu v Poprade sa prikazuje konať bez prieťahov.

3. JUDr. O. M. priznáva finančné zadostučinenie v sume 18.000,- Eur (osemnásťtisíc), ktorú sumu je Okresný súd v Poprade povinný zaplatiť na jeho sporozírový účet v Slovenskej sporiteľni v Poprade č. ú.: ... do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá zaplatiť trovy právneho zastupovania JUDr. O. M. v sume / po vyčíslení / na účet jeho právneho zástupcu /meno po ustanovení / do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.

5. *Okresný súd v Poprade je povinný uhradiť štátu trovy právneho zastupovania v sume / po vyčíslení / na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. ... vedený v štátnej pokladnici do pätnástich dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.*“

Sťažovateľ zároveň požiadal spolu so sťažnosťou o ustanovenie advokáta na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

Ústavnému súdu bol 30. septembra 2010 doručený „*Dodatok k sťažnosti zo dňa 28. 7. 2010*“. Z uvedeného dodatku vyplýva, že sťažovateľovi bola 27. septembra 2010 uhradená poštovou poukážkou odmena za obhajobu v sume 80,33 €. Napriek tomu sťažovateľ trvá na svojej sťažnosti, pretože podľa jeho názoru tým, že mu nebolo doručené uznesenie o odmene za obhajobu, nebol ani dôvod uhradiť mu odmenu za zastupovanie.

II.

4. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

6. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo

návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

**K namietanému porušeniu základného práva
podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru
v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 198/1996**

7. Ústavný súd požiadal o vyjadrenie okresný súd, ktorý sa k sťažnosti sťažovateľa písomne vyjadril 30. augusta 2010 a zároveň ústavnému súdu doručil na nahliadnutie celý trestný spis týkajúci sa obvineného J. L. Ústavný súd zo spisu zistil, že účastníkmi trestného konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 198/96 boli Š. H., V. L., M. F., Z. C., H. L., Z. L., M. L. a J. L., ktorý bol v tomto konaní zastúpený sťažovateľom ako obhajcom na základe ustanovenia okresným súdom. Okresný súd zrušil na žiadosť sťažovateľa jeho ustanovenie za obhajcu 7. februára 1997. Sťažovateľ predložil okresnému súdu 3. marca 1997 faktúru – návrh na priznanie trov obhajoby v sume 2 420 Sk. Uznesením na hlavnom pojednávaní 16. decembra 1997 okresný súd vylúčil na samostatné prerokovanie trestnú vec proti obžalovanému J. L., ako aj Š. H. a V. L. Trestné konanie proti týmto obžalovaným bolo následne vedené na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 67/98. Táto trestná vec bola právoplatne skončená až rozsudkom okresného súdu z 25. apríla 2005, ktorý nadobudol právoplatnosť v ten istý deň, teda 25. apríla 2005.

Okresný súd priznal sťažovateľovi odmenu za obhajobu odsúdeného J. L. uznesením sp. zn. 2 T 198/96 z 28. januára 2004 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“ alebo „uznesenie“). Uznesenie okresného súdu bolo zasielané sťažovateľovi na adresu sídla advokátskej kancelárie sťažovateľa K. a na adresu trvalého pobytu sťažovateľa S. Zásielka doručovaná na adresu sídla advokátskej kancelárie sťažovateľa sa vrátila okresnému súdu 3. októbra 2005 s poznámkou od pošty, že adresát (sťažovateľ) je na tejto adrese neznámy. Zásielka doručovaná sťažovateľovi na adresu trvalého pobytu sa okresnému súdu vrátila 30. novembra 2005 s poznámkou od pošty, že adresát (sťažovateľ) zásielku neprevzal v odbernej lehote. Okresný súd preto už nezisťoval ďalšiu adresu sťažovateľa a podľa § 63

zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok účinný do 31. decembra 2005, ďalej len „Trestný poriadok účinný do 31. decembra 2005“) vyznačil na uznesení ako deň jeho právoplatnosti 15. november 2005. Zo spisu nevyplýva, že sťažovateľ okresný súd požiadal o doručovanie uznesenia do väzby, prípadne že okresný súd akýmkoľvek spôsobom upovedomil o zmene miesta doručovania.

Učtáreň okresného súdu zaslala peňažné prostriedky sťažovateľovi na posledný známy účet uvedený v predloženej faktúre z 3. marca 1997. Dňa 27. júla 2006 banka súdu oznámila neexistenciu pôvodného účtu sťažovateľa a poukázané peňažné prostriedky boli vrátené na účet súdu.

Dňa 3. augusta 2006 okresný súd vyžiadal od Obecného úradu v S. (ďalej len „obecný úrad“) správu o pobyte sťažovateľa pre účely poukázania peňažných prostriedkov na adresu jeho pobytu.

Obecný úrad oznámil okresnému súdu, že sťažovateľ sa v obci zdržiava.

Učtáreň prevzala správu o pobyte sťažovateľa 16. novembra 2006. Po preverení stavu likvidácie trov obhajoby a overení si aktuálnej adresy sťažovateľa bola odmena za obhajobu v sume 80,33 € opätovne poukázaná 8. septembra 2010 na adresu jeho prechodného pobytu. Z dôvodu zmeny čísla dodávacej pošty však táto platba bola súdu tiež vrátená a následne 23. septembra 2010 opätovne poukázaná na aktuálne číslo účtu dodávacej pošty, ktorú sťažovateľ, ako sám uvádza, prevzal 27. septembra 2010.

8. Zo spisu vyplýva, že okresnému súdu nebola iná adresa sťažovateľa známa, preto mu doručoval uznesenie z 28. januára 2004 na adresu trvalého pobytu a adresu sídla jeho advokátskej kancelárie. Je pravdou, že sťažovateľ bol v období od 15. júla 2004 do 15. júna 2006, teda v období doručovania predmetného uznesenia, vo väzbe, a teda sa nezdržiaval v mieste doručenia. Okresný súd však nemohol mať vedomosť o tejto skutočnosti, aj keď bol sťažovateľ bývalý advokát, pretože sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením Okresného súdu Kežmarok. Sťažovateľ mal sám súdu oznámiť svoje vzatie do

väzby v záujme doručovania písomností. Ani po prepustení z väzby však súdu dodatočne neoznámil, že bol vo väzbe, a neinformoval sa o stave svojej veci. Pritom, ako sám uvádza, vo svojej sťažnosti bol oboznámený predsedom okresného súdu, že o odmene za obhajobu bolo rozhodnuté uznesením 28. januára 2004, a ako osoba s právnickým vzdelaním mohol predpokladať, že uznesenie mu bude potrebné doručiť. Okresný súd už nezisťoval aktuálnu adresu sťažovateľa a na základe správy pošty, že adresát (sťažovateľ) si zásielku neprevzal v odbornej lehote, vyznačil na uznesení o priznaní odmeny za obhajobu právoplatnosť 15. novembra 2005 podľa § 63 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005. Z obsahu spisu však nevyplýva, že okresný súd mal alebo aspoň mohol mať vedomosť o tom, že sťažovateľ sa nezdržiaval v mieste doručovania uznesenia. Súd preto nemal dôvod pochybovať o správnosti oznámenia pošty.

9. Ústavný súd preto dospel k záveru, že pokiaľ sťažovateľ namieta skutočnosť, že mu nebolo doručené uznesenie okresného súdu, túto skutočnosť si zapríčinil sám sťažovateľ svojou nečinnosťou. V súlade so zásadou *vigilantibus iura* mal sťažovateľ oznámiť okresnému súdu zmenu adresy na doručovanie, a pokiaľ mu uznesenie nebolo doručené, mal požiadať o jeho dodatočné doručenie. Po oboznámení sa s obsahom spisu okresného súdu pod sp. zn. 2 T 198/96 ústavný súd zistil, že o odmene sťažovateľa bolo rozhodnuté (uznesením okresného súdu z 28. januára 2004), toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a odmena bola sťažovateľovi už vyplatená. Ústavný súd nezistil, že by postup okresného súdu v časti týkajúcej sa rozhodovania o odmene sťažovateľa bol poznačený „zbytočnými priet'ahmi“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy či v zmysle čl. 6 ods. 2 dohovoru, ktoré by zaviniť súd. Z judikatúry ústavného súdu zároveň vyplýva, že v takom prípade je potrebné sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 17/01, I. ÚS 41/01, III. ÚS 59/05, III. ÚS 82/07).

**K namietanému porušeniu práva podľa čl. 4 ods. 2 dohovoru
v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 198/1996**

10. Sťažovateľ sa v sťažnosti domáhal porušenia práva podľa čl. 4 ods. 2 dohovoru, ktorý garantuje zákaz nútených a povinných prác. Sťažovateľ však bližšie neodôvodnil,

v čom konkrétne mal okresný súd uvedené právo porušiť. Ústavný súd preto dospel k záveru, že sťažovateľ zrejme považoval výkon obhajoby ako ustanovený obhajca za výkon nútenej či povinnej práce.

Podľa čl. 4 ods. 2 dohovoru od nikoho sa nebude vyžadovať, aby vykonával nútené alebo povinné práce.

Podľa čl. 4 ods. 3 dohovoru za „nútenú alebo povinnú prácu“ sa na účely tohto článku nepovažuje:

... d) práca alebo služba, ktorá tvorí súčasť bežných občianskych povinností.

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) advokácia pomáha uplatňovať ústavné právo fyzických osôb na obhajobu a chrániť ostatné práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb (ďalej len „klient“) v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, so zákonmi a s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Podľa § 1 ods. 2 zákona o advokácii výkonom advokácie je zastupovanie klientov v konaní pred súdmi..., obhajoba v trestnom konaní...

Podľa § 2 ods. 3 zákona o advokácii je advokátske povolanie slobodné povolanie, ktoré možno vykonávať len podľa tohto zákona.

11. Podľa ústavného súdu je výkon obhajoby ako ustanovený obhajca súčasťou realizácie poslania advokácie, ktorá je slobodným povolaním. Sťažovateľ sa sám dobrovoľne rozhodol vykonávať povolanie advokáta. Sťažovateľ bol ustanovený za obhajcu opatrením z 12. júla 1996, o zrušenie ustanovenia požiadal písomne, predseda okresného súdu mu vyhovel a 7. februára 1997 zrušil jeho ustanovenie za obhajcu. Sťažovateľ teda rozhodne nebol nútený vykonávať obhajobu naďalej proti svojej vôli. Za úkony vykonané ako ustanovený obhajca mu bola priznaná odmena, ktorá mu už bola dokonca aj vyplatená.

Ústavný súd poukazuje v tejto súvislosti aj na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého za prácu podobnú plneniu bežných občianskych povinností [v zmysle čl. 4 ods. 3 písm. d) dohovoru] treba považovať aj bezplatnú právnu pomoc advokáta ex offo (Van der Musselle c. Belgicko, 1983).

Ústavný súd preto považuje sťažnosť aj v tejto časti za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil, že ak sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietal také porušenie základného práva alebo slobody, ktoré podľa okolností prípadu nemohlo nastať, ústavný súd návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (napr. II. ÚS 70/99, III. ÚS 45/03).

12. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v celom rozsahu ako zjavne neopodstatnenú. Pretože došlo k odmietnutiu sťažnosti v celom rozsahu, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa (priznanie finančného zadosťučinenia, náhrada trov právneho zastupovania), keďže tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2010

